

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

Iphondo leMpuma Kapa: Isebe leMfundo
Provinsie van die Oos Kaap: Department van Onderwys
Porafensie Ya Kapa Botjhabetsi: Lefapha la Thuto

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 11

NOVEMBER 2025

REKENINGKUNDE V2

PUNTE: 150

TYD: 2 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 14 bladsye, insluitend 'n formuleblad vir finansiële aanwysers en 'n 11-bladsy antwoordeboek.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

Lees die volgende instruksies aandagtig deur en volg dit noukeurig.

1. Beantwoord AL die vrae.
2. 'n Spesiale ANTWOORDEBOEK word voorsien waarin jy ALLE vrae moet beantwoord.
3. 'n Formuleblad met Finansiële Aanwysers is aan die einde van hierdie vraestel aangeheg.
4. Toon AL die bewerkings om deelpunte te verdien.
5. Jy mag 'n nieprogrammeerbare sakrekenaar gebruik.
6. Jy mag 'n donker potlood of blou/swart ink gebruik om die vrae te beantwoord.
7. ALLE bewerkings moet tot EEN desimale punt getoon word, waar van toepassing.
8. Skryf netjies en leesbaar.
9. Gebruik die inligting in die tabel hieronder as 'n riglyn wanneer jy die vraestel beantwoord. Probeer om NIE daarvan af te wyk NIE.

VRAAG	ONDERWERP	PUNTE	TYD (MINUTE)
1	Periodieke Stelsel, BTW en Vaste Bates	35	30
2	Begrotings	35	30
3	Kosterekeningkunde	40	30
4	Rekonsiliasies	40	30
TOTAAL		150	120

VRAAG 1: PERIODIEKE STELSEL, BTW EN VASTE BATES**(35 punte; 30 minute)****1.1 PERIODIEKE STELSEL**

Kies die antwoord uit die opsies gegee. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommers (1.1.1 tot 1.1.4) in die ANTWOORDEBOEK neer, byvoorbeeld 1.1.5 B.

1.1.1 Wat word gebruik om die hoeveelheid voorraad aan die einde van die finansiële jaar te bepaal?

- A Fature van aankope
- B Fisiese voorraadopname
- C Kasregisterrolle
- D Debiteuregrootboek

1.1.2 'n Besigheid het die volgende inligting aan die einde van die jaar:

- Beginvoorraad R30 000
- Aankope R120 000
- Terugsendings R10 000
- Slotvoorraad R25 000

Bereken die koste van verkope:

- A R185 000
- B R100 000
- C R135 000
- D R115 000

1.1.3 Wat is die effek van 'n fisiese voorraadverlies in die periodieke voorraadstelsel?

- A Dit word as 'n bate aangeteken
- B Dit verhoog die eindvoorraad
- C Dit verminder die eindvoorraad
- D Dit verhoog die verkoopsyfers

1.1.4 Watter van die volgende is NIE 'n voordeel van die periodieke voorraadstelsel NIE?

- A Minder administrasie
- B Goedkoop om te gebruik
- C Eenvoudige rekords
- D Toegang tot daaglikse voorraadinligting

(4 x 1) (4)

1.2 BTW

INLIGTING:

Siyanda Handelaars is 'n BTW-geregistreeerde besigheid. Die BTW-koers is 15%. Die volgende transaksies het in Mei 2025 plaasgevind:

- (i) Kontantverkope van goedere: R11 500 (BTW ingesluit)
- (ii) Krediet aankope van goedere: R6 900 (BTW uitgesluit)
- (iii) Aankoop van 'n motor vir die eienaar se persoonlike gebruik: R450 000 (BTW ingesluit)
- (iv) Betaal vir herstelwerk aan die aflewering voertuig: BTW: R225

GEVRA:

- 1.2.1 Bereken die BTW-bedrag ingesluit in die kontantverkope. (2)
- 1.2.2 Bereken die inset-BTW wat Siyanda Handelaars mag eis. (3)
- 1.2.3 Waarom kan BTW nie op die aankoop van die voertuig geëis word nie? (2)
- 1.2.4 Gee EEN rede waarom dit vir 'n besigheid belangrik is om behoorlike BTW-rekords te hou. (2)
- 1.2.5 Verduidelik EEN voordeel en EEN nadeel om 'n BTW-geregistreeerde besigheid te wees. (2)

1.3 BATEVERKOPE

Die inligting het betrekking op VIC Handelaars vir die finansiële jaar geëindig 31 Augustus 2025.

GEVRA:

- 1.3.1 Bereken die totale waardevermindering afgeskryf op voertuie vir die finansiële jaar geëindig 31 Augustus 2025. (9)
- 1.3.2 Voltooi die volgende rekeninge in die Algemene Grootboek vir die finansiële jaar. Die rekeninge moet op 31 Augustus 2025 afgesluit/balanseer word.
 - (i) Voertuie (5)
 - (ii) Bateverkope (6)

INLIGTING:**Saldo's op 1 September 2024:**

Voertuie	R940 000
Opgehoopte waardevermindering op voertuie	R430 000

Waardevermindering op voertuie word bereken teen 20% p.j. op kosprys.

Transaksies gedurende die finansiële jaar:

- 1 Maart 2025 'n Ou voertuig is vir R98 000 verkoop en betaling is per EFO ontvang. Die voertuig is oorspronklik op 1 September 2021 vir R400 000 gekoop.
- 30 Junie 2025 'n Nuwe voertuig is aangekoop. 20% van die kosprys is aan Kwano Motors betaal en die balans sal in ses maandelikse paaieimente van R30 500 elk betaal word.
- 31 Aug 2025 Maak voorsiening vir waardevermindering vir die 2025 finansiële jaar.

VRAAG 2: BEGROTING**(35 punte; 30 minute)****2.1 PASITEMS**

Kies die antwoord uit KOLOM B wat by die frase in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–G) langs die vraagnommers (2.1.1 tot 2.1.5) in die ANTWOORDEBOEK neer, byvoorbeeld 2.1.6 H.

KOLOM A		KOLOM B	
2.1.1	Hierdie item is 'n nie-kontant/toegerekende uitgawe	A	Projekteer verwagte inkomstes en verwagte uitgawes sodat areas van kommer geïdentifiseer kan word
2.1.2	Geprojekteerde Staat van Omvattende Inkomste	B	Finansiële bestuurder
2.1.3	Hierdie item sal in die kontantbegroting verskyn, maar nie in die Geprojekteerde Staat van Omvattende Inkomste nie	C	Toon verwagte kontantontvangstes en verwagte kontantbetalings
2.1.4	Kontantbegroting	D	Koop 'n voertuig op krediet
2.1.5	Verantwoordelik vir die voorbereiding van 'n kontantbegroting	E	Waardevermindering
		F	Kontantonttrekkings deur eienaar
		G	Menslike Hulpbronbestuurder

(5 x 1) (5)

2.2 CHW HANDELAARS

Jy word voorsien van die Kontantbegroting van CHW Handelaars vir die drie maande geëindig 31 Augustus 2025.

GEVRA:**2.2.1 VERWYS NA INLIGTING A EN B**

Voltooi die Debiteure-invorderingskedule vir Junie tot Augustus 2025. (6)

2.2.2 Bereken die syfers gemerk **A** tot **F** in die Kontantbegroting. (15)

2.2.3 VERWYS NA INLIGTING D**SALARISSE:**

(i) Bereken die persentasie verhoging wat in Julie 2025 aan werknemers gegee is. (2)

(ii) 'n Werknemer is nie tevrede met die verhoging nie. Hy is van mening dat die R35 000 wat die besigheid beplan om aan personeelopleiding te spandeer, eerder gebruik moet word om werknemers se maandelikse salarisse te verhoog. Verduidelik waarom personeelopleiding noodsaaklik vir die besigheid is. (2)

LENING:

- (iii) Rente op die lening word nie gekapitaliseer nie. Bereken die leningsaldo op 1 September 2025. (1)

ADVERTENSIES:

- (iv) Die werklike bedrag in Augustus 2025 aan advertensies bestee is R3 000. Verduidelik EEN moontlike gevolg van die besluit om minder as die begrote bedrag van R5 000 te spandeer. (2)

BANKKOSTE:

- (v) Die eienaar is bekommerd oor die voortdurende toename in bankkoste. Stel EEN manier voor waarop hulle bankkoste kan verminder. (2)

INLIGTING:**A. Verkope en Koste van Verkope**

- Totale verkope word as volg beraam:

JUNIE 2025	JULIE 2025	AUGUSTUS 2025
R220 000	R182 000	R176 000

- 60% van verkope is vir kontant.
- 'n Winsopslag van 25% op kosprys word op alle verkope gehef.

B. Debiteure Invordering

- CHW Handelaars gee debiteure 30 dae om alle verskuldigde bedrae te vereffen.
- Debiteure se betalingstendense op vorige inligting gebaseer:
 - 45% betaal in die maand van verkope om 5% afslag te ontvang
 - 35% betaal in die maand na die verkope
 - 15% betaal in die tweede maand na die verkope
 - Die oorblywende bedrag word in die derde maand na die verkope afgeskryf

C. Aankope

- 'n Vaste basisvoorraad word te alle tye gehandhaaf. Voorraad binne die maand verkoop, word in dieselfde maand vervang.
- 35% van aankope is op krediet, met die res wat kontant gekoop word.
- Krediteure word twee maande na die aankoopdatum ten volle betaal.

**D. Uittreksel uit die Kontantbegroting vir die drie maande geëindig
31 Augustus 2025**

	JUNIE	JULIE	AUGUSTUS
Ontvangstes	487 980	235 000	?
Kontantverkope	C	109 200	105 600
Invordering van debiteure	?	?	?
Verbandlening: BBA Bank (8% p.j.)	D		
Huurinkomste	?	?	?
Betalings	321 580	333 800	?
Kontantaankope van voorraad	?	E	
Betaling aan krediteure	?	?	F
Rente betaal op lening		2 100	?
Terugbetaling van lening			25 000
Salarisse en lone	65 000	69 875	69 875
Bankkoste	3 500	4 000	4 330
Advertensies	5 000	5 000	5 000
Personeelopleiding			35 000
Diverse uitgawes	?	?	?
Surplus/tekort vir die maand	166 400	(98 800)	?
Openingsaldo van bank	(103 000)	A	?
Sluitingsaldo van bank	63 400	B	?

VRAAG 3: KOSTEREKENINGKUNDE**(40 punte; 30 minute)****3.1 POPSICLE VERVAARDIGERS****GEVRA:**

Jy word voorsien van inligting uit die rekeningkundige rekords van Popsicle Vervaardigers, 'n besigheid wat verskillende gekeurde roomyse vervaardig.

3.1.1 Bereken die grondstowwe vir produksie uitgereik in 2025. (6)

3.1.2 Voltooi die volgende rekeninge in die Algemene Grootboek:

(a) Fabrieksboekoste (13)

(b) Goedere-in-bewerkingvoorraad (7)

3.1.3 Bereken die koste van verkope vir die jaar geëindig 30 September 2025. (4)

INLIGTING:

A. Die volgende saldo's verskyn in die boeke van Popsicle Vervaardigers:

	2025 30 Sept	2024 1 Okt
Direkte materiaal/Grondstof voorraad	R24 000	R55 000
Goedere-in-bewerkingvoorraad	R78 000	R41 000
Klaarprodukte	R188 000	R210 000
Indirekte materiaalvoorraad	R6 500	R5 800

B. Transaksies vir die jaar:

Grondstowwe gedurende die jaar aangekoop	R740 000
Vervoerkoste op grondstowwe aangekoop	18 900
Invoerbelasting op grondstowwe	3 900
Fabrieksonderhoud betaal	72 400
Advertensies betaal	18 700
Water en elektrisiteit betaal	?
Huur betaal	196 000
Indirekte materiaal aangekoop	37 000
Diverse uitgawes betaal	13 200
Salaris: Fabrieksvoorman	66 000
Salaris: Kantoorassistent	73 500

C. Addisionele inligting:

- Die totale direkte arbeidskoste vir die jaar beloop R784 000.
- Ingesluit in die bedrag vir grondstowwe is goedere wat nie bestel is nie en dus aan die verskaffers terugbesorg is, R5 000.

3. Diverse uitgawes moet in die verhouding 3 : 2 : 1 aan die fabriek, verkoopsafdeling en kantoor toegeken word.
4. Huur moet tussen die drie departemente volgens vloeroppervlakte verdeel word:
 - Fabriek: 400 vierkante meter
 - Verkope: 220 vierkante meter
 - Kantoor: 380 vierkante meter
5. Waardevermindering vir die jaar:
 - Fabrieksmasjienerie: R21 450
 - Kantoortoerusting: R13 400
6. 50% van Water en Elektrisiteit is verkeerdelik aan die fabriek toegeken, R78 400. Die korrekte toewysing is:
 - Fabriek: 70%
 - Kantoor: 15%
 - Verkope: 15%

3.2 BERRY NOK VERVAARDIGERS

Berry Nok Vervaardigers vervaardig selfoonomhulsels. Die inligting hieronder is geneem uit hul rekords vir die finansiële jaar geëindig 30 September 2025.

GEVRA:

- 3.2.1 Bereken die gelykbreekpunt vir die finansiële jaar geëindig 30 September 2025. (4)
- 3.2.2 Dink jy Berry Nok behoort tevrede te wees met die gelykbreekpunt? Haal die aantal eenhede waarop 'n wins gemaak word in jou verduideliking aan. (4)
- 3.2.3 Direkte materiaalkoste per eenheid het gedaal. Behalwe vir die goedkoper verskaffer, noem TWEE moontlike redes vir die afname. (2)

INLIGTING:

	EENHEIDSKOSTE	
	30 Sept 2025	30 Sept 2024
Vaste koste	R47	R50
Veranderlike koste	R126	R132
Verkoopprys	R220	R210

	AANTAL EENHEDE	
	30 Sept 2025	30 Sept 2024
Vervaardig en verkoop	23 600	24 960
Gelykbreek	?	16 000

VRAAG 4: REKONSILIASIES**(40 punte; 30 minute)****4.1 REKONSILIASIE BEGRIPPE**

Kies die mees gepaste woord(e) uit die opsies tussen hakies. Skryf SLEGS die korrekte woord(e) langs die vraagnommers (4.1.1 tot 4.1.4) in die ANTWOORDEBOEK neer.

- 4.1.1 Bankkoste word gewoonlik in die (Kontantontvangstejoernaal / Kontantbetalingsjoernaal) aangeteken.
- 4.1.2 'n Fout op die bankstaat moet in die (Kontantjoernaal / Algemene Grootboek / Bankversoeningstaat) reggestel word.
- 4.1.3 'n Gunstige banksaldo word as 'n (debiet / krediet) in die Bankstaat getoon.
- 4.1.4 'n Te groot betaling aan 'n krediteur sal tot 'n (debiet / krediet / nul) saldo in die Krediteurgrootboek lei. (4 x 1) (4)

4.2 BANKREKONSILIASIE

Die inligting het betrekking op John Bakers.

GEVRA:

- 4.2.1 Toon veranderinge in die Kontantjoernale vir Julie 2025. (10)
- 4.2.2 Bereken die korrekte saldo van die Bankrekening op 31 Julie 2025. (4)
- 4.2.3 Stel die Bankversoeningstaat op 31 Julie 2025 op. (7)
- 4.2.4 Verwys na **Inligting D:**
- Gee EEN moontlike gevolg vir die besigheid as diefstal soos hierdie onopgemerk sou voortduur. (2)

INLIGTING:

A. Inligting uit die Bankversoeningstaat wat op 30 Junie 2025 opgestel is:

Ongunstige saldo volgens Bankstaat	R18 500
Deposito in die Kontantjoernaal, maar nie op die Bankstaat van Junie 2025 nie	48 400
EFO's aangeteken in die KBJ Nr. 715	19 500
Nr. 780	16 850
Ongunstige saldo van die Bankrekening in die Grootboek	6 450

LET WEL:

Die deposito en EFO Nr. 715 verskyn op die Julie-bankstaat.
EFO Nr. 780 verskyn op die Julie-bankstaat as R14 850. Die bankstaat is korrek.

B. Voorlopige totale van Kontantjoernale op 31 Julie 2025 voor ontvangs van die Julie-bankstaat per e-pos van die bank:

- Kontantontvangstejoernaal (KOJ): R75 620

- Kontantbetalingsjoernaal (KBJ): R74 890

C. Inligting uit die Bankstaat van Julie 2025 wat nie in die kontantjoernale van Julie aangeteken is nie:

	Debiet	Krediet
EFO (Debteur: J Joubert)		R31 350
Debietorder (GSP Versekeeraars)	R9 750	
Debietorder (GSP Versekeeraars)	R9 750	
EFO (Clear View – herstelwerk aan vensters)	R2 975	
Rente	R150	
Internet bankfooie	R800	

LET WEL: Die bank het die debietorder vir versekering verkeerdelik gedupliseer. Dit sal in Augustus 2025 reggestel word.

D. Inskrywings vir deposito's in die Julie-KOJ wat nie met die Julie-bankstaat ooreenstem nie:

- R25 870 op 30 Julie 2025

- R42 400 op 31 Julie 2025. Die Bankstaat toon dit as R32 400. 'n Ondersoek het aan die lig gebring dat die kontantstrokie R42 400 beloop, maar slegs R32 400 is gedeponeer. Die kassier het verdwyn. Die tekort moet afgeskryf word.

E. Inskrywings in die Julie-KBJ wat nie op die Julie-bankstaat verskyn nie:

- EFO Nr. 880 (Austin, die eienaar, vir privaatgebruik) 29 Julie 2025, R8 900

- EFO Nr. 889 (Jannas Verskaffers) 31 Julie 2025, R9 000

F. Bankstaat se saldo op 31 Julie 2025 is die balanserende bedrag.

4.3 KREDITEURE

GEVRA:

- 4.3.1 Stel die saldo's van die krediteure in die Krediteuregrootboek reg. (5)
- 4.3.2 Gebruik die inligting wat verskaf word om die korrekte saldo volgens die staat wat van Phoenix Verskaffers ontvang is, te bereken. (4)
- 4.3.3 Identifiseer TWEE moontlike gevolge wat 'n besigheid kan ondervind as sy krediteure nie betyds betaal word nie. (2)
- 4.3.4 Beskryf EEN manier waarop tegnologie 'n besigheid kan help om akkurate en opgedateerde krediteure-rekords te handhaaf. (2)

INLIGTING:

- A. Uittreksel uit die Krediteuregrootboek van ABC Handelaars op 31 Mei 2025:

KREDITEUR	SALDO
Phoenix Verskaffers	R17 250 Kt
Zahn Handelaars	R12 450 Dt
Lara Groothandelaars	R8 950 Kt

B. AANSUIWERINGS:

- 'n Betaling van R12 500 aan Phoenix Verskaffers is verkeerdelik na Zahn Handelaars oorgeboek.
- 'n Faktuur vir R13 500 van Zahn Handelaars is nie aangeteken nie.
- 'n Betaling van R1 500 aan Lara Groothandelaars is as aankope aangeteken.

- C. Rekeningstaat van Phoenix Verskaffers op 31 Mei 2025:

Saldo: R10 850

Die volgende verskille moet nog in ag geneem word:

'n Betaling van R5 000 op 30 Mei 2025 verskyn nie op die staat nie.

Phoenix Verskaffers het rente van R100 gehef wat as 'n betaling ontvang op die staat aangeteken is.

'n Faktuur vir R1 300, gedateer 31 Mei 2025, is verkeerdelik twee keer op die staat aangeteken.

40

TOTAAL: 150

GRAAD 11 REKENINGKUNDE FINANSIËLE AANWYSERS FORMULEBLAD		
$\frac{\text{Bruto wins}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Bruto wins}}{\text{Koste van verkope}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Netto wins}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$
$\frac{\text{Bedryfsuitgawes}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Bedryfswins}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$	
$\frac{\text{Totale verdienste van vennoot}}{\text{Vennoot se gemiddelde ekwiteit}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Netto wins}}{\text{Gemiddelde eienaarsekwiteit}} \times \frac{100}{1}$	
Bedryfsbates: Bedryfslaste	(Bedryfsbates – Voorraad) : Bedryfslaste	
(Handels- en ander ontvangbare bedrae + Kontant en kontantekwivalente) : Bedryfslaste		
$\frac{\text{Gemiddelde debiteure}}{\text{Kredietverkope}} \times \frac{365}{1}$	$\frac{\text{Gemiddelde krediteure}}{\text{Kredietaankope}} \times \frac{365}{1}$	
$\frac{\text{Gemiddelde voorraad}}{\text{Koste van verkope}} \times \frac{365}{1}$ of $\frac{12}{1}$	$\frac{\text{Koste van verkope}}{\text{Gemiddelde voorraad}}$	
Nie-bedryfslaste: Eienaarsekwiteit	Totale bates: Totale laste	
<u>Totale vaste koste</u> Verkoopprys per eenheid – Veranderlike koste per eenheid		